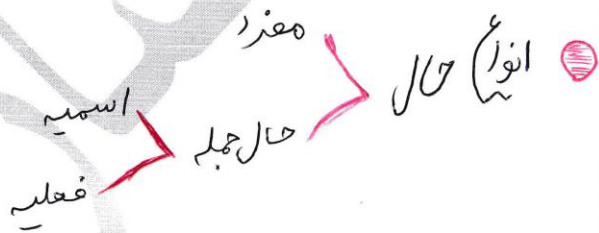

« الدرس ثانی »

« حال »

اسم یا جمله ای است منصوب که حالت و جانوش « فاعل ، مفعول ، مجرور یا مفعول به »
 نائب فاعل « را در هئتا و قسح فعل نشان مدهد و صاحب حال « ذو الحال » همان فاعل
 یا مفعول به وند است که حالت آن بیان مدهد.
 لازم به ذکر است حال نفس است ولی صاحب حال نفس محسوب نمی شود.

« به عبارت دیگر = حال همان قید حالت در زبان فارسی است. »

◀ حال مفرد :

فرمول حال مفرد = اسم - منصوب - نكرة - مشتق

★ از نظر جنس و عدد باید تابع ذو الحال باشد.

★ شرط اسمی در تشخیص حال

معرفه بودن صاحب حال (اسم «ال» را بر اء علم)

نكرة بودن حال

جاء الرجل ضاحكاً
 صاحب حال - فاعل و مرفوع
 حال مفرد منصوب

رَأَيْتُ الطَّيْلَانَ بَابِيًّا

صاحب حال -
مفعول به منصوب
↓
حال مفرد
منصوب

هنگام در تشخیص صاحب حال چهار تریب داریم ، معمولاً آن را سه به حال نزدیک تراست
انتخاب می کنیم :

جاء الطالب و جلس على كراسيهم صامتين « دانش آموزان آمدند و سکات روی صندلیهایشان نشستند »
صاحب حال
↓
حال - منصوب

خلاصه اینکه : مفعول از حال مفرد آن است که یک کلمه باشد و حال مفرد می تواند به صورت
مفرد ، مثنی و جمع بیاید به شرط اینکه حتماً یک کلمه باشد.
سه نکته :

۱) همانطور که گفتیم حال مفرد باید از نظر جنس (مذکر و مؤنث) و عدد (مفرد ، مثنی ، جمع)
با صاحب حال مطابقت کند

۲) کلمه (وحد) به معنای تنها - به تنهایی (کمیوسته یا منمیر و معرفه به ناره و اول مثل :
« وَحْدَك - وَحْدَهُ » و همچنین کلمه (معاً) به معنای باهم - همراه هم) در جمله نقش حال را
دارد
جاء معلم و وحده
↓
حال مفرد منصوب

۳) هنگام اسم استغناء (کیف ؟) قبل از فعل بیاید ، حال است و جواب آن نیز باید آورده شود.
کیف تذهب ؟ ← جواب → اذهب ماشياً
↓
حال

صفحه ۷

↓
حال مفرد
منصوب

(صفحه ۷)

↓
حال مفرد
مکلاً منصوب

◀ حال به صورت جمله اسمیه :

اگر مبتدأ و خبر پس از جمله آن بیایند قبل آن «واو حالیه» بیاید و جمله اسمیه یا ضمیر منفصل مرفوعی شروع شود، آن مبتدأ و خبر نقش حال را دارند و محلاً منسوب به باشند.

جاء علی (واو) فهو بیکی
 و او حالیه مبتدأ خبر ← هر دو (مبتدأ و خبر) : جمله حالیه محلاً منسوب

تذکره: قبل حال به صورت جمله اسمیه «واو حالیه» هم می‌تواند بیاید و هم نیاید ولی اگر با ضمیر منفصل مرفوعی آمده باشد، آمدن «واو» اجباری است

پس ← واو + ضمیر ← اساس شناخت جمله حالیه در سوالات است

* نکته مهم: فاعل شناخت جمله اسمیه (واو + ضمیر) به شرحی به قرار است که بعد از یک معرفه (علم - «ال» بار) قرار بگیرد

◀ حال به صورت جمله فعلیه :

اگر فعلی پس از جمله ای بیاید و آن جمله به اسم معرفه ای ختم شده باشد و معنای آن نیز کامل شده باشد این فعل نقش حال به صورت جمله فعلیه دارد.

فاعل حال جمله فعلیه: الْجَمَلُ بَعْدَ الْمَعَارِفِ ، حال

ذَقَبَ الطَّالِبُ يَمْتَنِي

صفحه ۸

حال محلاً منسوب

فاعل و مرفوع صاحب حال

نکته تئوریک: وقت نیند از آنجایی که دانشیم حال مفرد به صورت منصوب می آید و جمله حالیه (چه اسمیه و چه فعلیه) به صورت محلاً منصوب و بنابر این برای شماره کردن دانش آموزان حال را به صورت جمله اسمیه می دهند و عوض اینکه خبر آن جمله را مرفوع کنند، منصوب می کنند تا دانش آموز به خیال اینکه حال منصوب است و آن را انتخاب کند که اشتباه است.

○ هَجَمَ الْمَسْلُومَ وَهَمَّ مُكَبِّرِينَ

○ هَجَمَ الْمَسْلُومَ وَهَمَّ مُكَبِّرُونَ

⊗ پاسخ تئوریه ۲ می باشد

⊗ ترجمه جمله های حالیه:

(۱) اول از همه عبارت «در حالی که ما که» را ما نویسیم

(۲) ماضی + جمله حالیه (ماضی) ← جمله حالیه ماضی بعید یا ساده

جاءَ التلميذُ وَعَدَ زَهَبَ مَعَهُ ← دانش آموز آمد در حالی که معلم رفته بود

(۳) ماضی + جمله حالیه (مضارع) ← جمله حالیه ماضی استمراری

جاؤا اباهم عشاءً يَكُونُ ← شبانه پیش پدرشان آمد در حالی که بزرگوار می کردند

«پایان درس ۲»

صفحه ۹

مضارع

ماضی